

Tähtitieteellinen yhdistys Ursa ry

Toimintasuunnitelma vuodelle 2006

1. Yleistä
2. Yhdistystoiminta
  - 2.1 Jäsenistö ja jäsenmaksut
  - 2.2 Yhdistyksen kokoukset
  - 2.3 Hallitus
  - 2.4 Toimisto ja henkilöstö
  - 2.5 Talous ja varainhankinta
3. Kustannustoiminta ja myynti
  - 3.1 Kustannustoiminta
  - 3.2 Myynti- ja välitystoiminta
  - 3.3 Tähdet ja avaruus
  - 3.4 Kuva-arkisto
4. Koulutus- ja valistustoiminta
  - 4.1 Planetaario
  - 4.2 Kurssit
  - 4.3 Esitelmät
  - 4.4 Kirjasto
  - 4.5 Tähtitorni ja tähtinäytökset
  - 4.6 Yleisötahtumat
  - 4.7 Ursan koulupalvelu
  - 4.8 Tiedotus
5. Nuorisotoiminta
  - 5.1 Tähtikerho ja harrastusryhmät
  - 5.2 Leirit ja retket
  - 5.3 Nuorisotoimikunta
6. Harrastustoiminta
  - 6.1 Jaostot
  - 6.2 Stella Arcti -palkinto
  - 6.3 Cygnus
  - 6.4 Ursa Minor
  - 6.5 Aikuisten kerho
  - 6.6 Tähtikallion havaintokeskus
  - 6.7 Havaintotorniverkko
7. Yhteydet muihin järjestöihin ja sidosryhmiin
  - 7.1 Tähtiyhdistykset
  - 7.2 Muut suomalaiset yhteisöt ja sidosryhmät
  - 7.3 Kansainväliset yhteydet

1. Yleistä

Tähtitieteellinen yhdistys Ursa ry:n tarkoituksena on tarjota jäsenilleen ja yleisölle selkeä ja nykyaikainen käsitys maailmankaikkeudesta sekä edistää tähtitieteen ja lähialojen harrastusta, kouluopetusta ja aikuiskasvatusta. Vuosi 2006 on Ursan 85. toimintavuosi. Ursan jäsenlehden toimituksen voimavaroja pyritään lisäämään.

2. Yhdistystoiminta

2.1 Jäsenistö ja jäsenmaksut

Ursan jäsenmäärä on yli 12 500 henkeä, ja määrä on kasvussa. Jäsenmaksut ovat vuonna 2006 seuraavat: alle 18-vuotiaat 24 €, 18 vuotta täyttäneet 32 €perhejäsenet 10 €, yhteisöt 32 € ja kannatusjäsenet 70 €.

2.2 Yhdistyksen kokoukset

Ursan sääntömääräinen kevätkokous pidetään maaliskuussa ja syyskokous loka-marraskuussa. Kokoukset järjestetään kuukausiesitelmien yhteydessä.

2.3 Hallitus

Ursan hallitus kokoontuu noin kuusi kertaa. Säännöllisten kokousten ohella hallitus järjestää tarpeen mukaan ylimääräisiä suunnittelutilaisuuksia. Hallituksen toiminnassa korostetaan hallituksen valvontatehtävää. Vastuu asioiden valmistelusta jaetaan toimihenkilöille sekä työryhmille.

2.4 Toimisto ja henkilöstö

Ursan vakituisen kokopäiväisen henkilöstön määrä on kuusi henkeä. Esimiehenä toimii toimitusjohtaja. Henkilöstön määrää, työtehtäviä ja työnjakoa kehitetään tarpeen mukaan. Siviilipalvelusmiehiä ja osa-aikaista henkilökuntaa käytetään tarpeen mukaan.

Ursan toimisto ja kirjasto sijaitsevat osoitteessa Raatimiehenkatu 3 A 2, 00140 Hki, Tähdet ja avaruus -lehden toimitus sijaitsee osoitteessa Humalistonkatu 3 B 50, 00250 Hki, Ursan kerhotilat ovat osoitteessa Castreninkatu 8, 00530 Hki.

Toimistolle pyritään hankkimaan sopivammat toimitilat.

2.5 Talous ja varainhankinta

Ursan talous pohjautuu lähinnä jäsenmaksuihin sekä kustannus- ja välitystoiminnan tuottoihin. Lisärahoitusta saadakse Ursan anoo apurahoja ja avustuksia, erityisesti erikoisprojekteihin ja -hankintoihin. Suurimmat menoerät koostuvat jäsenlehden ja kirjojen painatuskuluista, palkoista ja toimitilojen vuokrista.

3. Kustannustoiminta ja myynti

3.1 Kustannustoiminta

Ursan julkaisemat tähtitieteeseen, muihin luonnontieteisiin sekä tähtiharrastukseen liittyvät kirjat ovat merkittävä ja näkyvä osa Ursaa. Ursa jatkaa kustannustoimintaa.

3.2 Myynti- ja välitystoiminta

Tuotevalikoimassa ovat kirjojen lisäksi lehtitilaukset, julisteet ja tähtikartat. Omien kustanteiden ohella myös ulkomaisten tuotteiden välitystä jatketaan. Osa välitystuotteista on jatkuvasti myynnissä, osa hankitaan yhteistilauksina.

Ursa myy tuotteitaan pääasiassa postitse. Käteismyyntiä on toimistossa ja tähtitornilla sekä yhdistyksen tapahtumissa ja messuilla. Merkittävin ulkopuolinen myyntikanava ovat kirjakaupat, huomattava osa Ursan kustantamista kirjoista myydään niiden kautta. Ursan jäsenet saavat Ursan kirjat jäsenhintaan pienkustantajien uudesta Kolmen sepän kirjakaupasta Helsingin keskustassa.

Edullisten mutta hyvälaatuisten havaintovälineiden kysyntä on jatkunut, ja Ursa tarjoaa harrastajille kohtuullista valikoimaa kaukoputkia ja kiikareita.

3.3 Tähdet ja avaruus

Tähdet ja avaruus on Ursan jäsenlehti. Lehti ilmestyy vuoden aikana normaaliin tapaan seitsemän kertaa. Vuonna 2005 lehdelle kokeiltiin 76 sivun kokoa, jolloin lehti sai ensimmäistä kertaa selkämukset (liimasidonta). Kokemukset tästä kokeilusta olivat hyviä, joten lehti on nyt jatkossakin 76-sivuinen ja vuosikerran kokotavoite nousee näin 532 sivuun. Lehti kuuluu yhdistyksen vuosijäsenten jäsenetuihin. Lehden voi myös tilata liittymättä yhdistyksen jäseneksi, jolloin tilausmaksu on 35 €.

Lehden toimituksen henkilöresursseja pyritään lisäämään kasvattamalla osa-aikainen toimittajanvakanssi kokoaikaiseksi.

3.4 Kuva-arkisto

Kuva-arkisto toimii Ursan oman julkaisutoiminnan ja tiedevalistuksen tukena. Lisäksi kuva-arkisto vuokraa kuvia tiedotusvälineille. Arkiston kuvissa pääpaino on kotimaisten kuvaajien korkealaatuisissa taivaanilmiöiden kuvissa. Kuvien välitystä digitaalisessa muodossa Kuvaario Oy:n kautta jatketaan.

4. Koulutus- ja valistustoiminta

4.1 Planetaario

Ursan planetaario on puhallettava kangaskupu, jonka sisälle heijastetaan tähtitaivas. Planetaarionäytöksiä pidetään pääasiassa pääkaupunkiseudun kouluissa ja päiväkodeissa sekä erilaisten yleisötapahtumien yhteydessä. Starlab-planetaariota vuokrataan kouluille edullisesti ja opettajia koulutetaan planetaarion itsenäiseen käyttöön. Yleisötapahtumissa käytettävään planetaarioon hankitaan uusi kupu.

4.2 Kurssit

Ursa järjestää vuoden aikana noin 10 kurssia. Vakiintuneita ovat tähtitaivas- ja kaukoputkikurssit sekä syksyllä järjestettävä valokuvauskurssi ja keväällä pidettävä yleissivistävä tähtitieteen kurssi. Kursseja järjestetään myös tilauksesta.

Uusia kurssinpitäjiä pyritään rekrytoimaan ja vakiokurssien materiaalipakettien kehittämistä jatketaan. Kurssimateriaalia siirretään saataville myös verkkoon.

4.3 Esitelmät

Ursa järjestää esitelmiä kevät- ja syyskausina kerran kuukaudessa Tieteiden talolla tai muussa keskeisessä paikassa Helsingissä. Lisäksi esitelmiä järjestetään Tähtipäivien ja muiden yleisötapahtumien yhteydessä.

4.4 Kirjasto

Kirjastossa on luettavissa useita tähtitieteellisiä lehtiä pohjoismaista, muualta Euroopasta, Yhdysvalloista, Kanadasta ja Australiasta. Myös kotimaisten tähtiharrastusyhdistysten lehdet ovat luettavissa. Lainattavissa on suuri määrä tähtitieteen erilaisia osa-alueita ja lähitieteitä käsitteleviä kirjoja, diasarjoja, video- ja äänikasetteja sekä cd- ja dvd-levyjä. Joidenkin video-, cd- ja dvd-levyjen käytössä on tekijänoikeuksista johtuvia rajoituksia. Omien esitelmätilaisuuksien äänikasettien saattamista verkosta luettaviksi tutkitaan.

Vuoden alussa noin 6 920 nimikkeestä noin 5 550 on lainattavissa. Vuoden aikana hankittaneen noin sata nimikettä. Jäsenten toiveet hankittavista teoksista otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon. Kirjaston paperisen kirjaluetellon uusi versio valmistuu talven aikana.

Lehtiä ja kausijulkaisuja sidotetaan kevään kuluessa. Jäsenistölle välitetään lainoja myös postitse. Kirjasto on avoinna maanantaisin ja torstaisin kello 16–20 heinäkuuta lukuun ottamatta. Kirjastosta voi lainata julkaisuja myös toimiston aukioloaikoina. Muiden tieteellisten ja kunnallisten kirjastojen kanssa tehdään yhteistyötä. Ursa on Suomen kirjastoseuran jäsen.

4.5 Tähtitorni ja tähtinäytökset

Ursan tähtitorni Helsingin Kaivopuistossa täyttää 80 vuotta. Tähtinäytöksiä järjestetään 15.1.–15.3. ja 15.10.–15.12. klo 19–21 tiistaista sunnuntaihin. Aurinkonäytöksiä järjestetään 15.3.–15.6. sekä 1.8.–30.9. sunnuntaisin klo 13–15. Lisäksi näytöksiä järjestetään erilaisten yleisötapahtumien yhteydessä. Koululais- ja muut ryhmät voivat myös tilata yksityisnäytöksiä. Kaikki näytökset järjestetään vain selkeällä säällä. Ursan jäsenillä on näytöksiin vapaa pääsy.

Näytännöt pidetään harrastajavoimin. Näyttäjryhmä kokoontuu vuoden aikana vähintään kaksi kertaa ja kehittää näytöksiä sisältöä. Tornin teknisestä ylläpidosta vastaa torninhoitaja. Tornin laitteistoja uusittiin merkittävästi vuosina 2004–2005. Rakennuksen osalta korjausrappaus ja kupolin maalaus pyritään tekemään vuonna 2006, mikäli kustannuksiin saadaan huomattavaa tukea.

4.6 Yleisötapahtumat

Tähdet ja avaruus -lehti järjestää 25.3.–1.4. lukijamatkan Turkkiin katsomaan auringonpimennystä. Tähtipäivät järjestetään 17.–19.2. Syötteellä yhteistyössä Koillismaan tähtikerhon kanssa. Viikonlopputapahtumassa esitellään tähtiharrastusta ja -tiedettä. Ohjelmassa on muun muassa esitelmää, harrastusnäyttely ja planetaarionäytöksiä. Syksyllä järjestetään valtakunnallinen tähtiharrastusviikko, jossa tähtiyhdistykset eri puolilla Suomea järjestävät paikallista ohjelmaa. Ursa koordinoi viikon tiedotusta. Ursa osallistuu myös ulkopuolisten järjestäjien yleisötapahtumiin, messuille ja näyttelyihin. Toimistolla järjestetään perinteiset joulumyyjäiset.

4.7 Ursan koulupalvelu

Kouluille ja päiväkodeille lainataan materiaalipaketteja, jotka sisältävät kirjoja, tähtikarttoja, dioja ja muita opetusmateriaalia. Lainattavissa on myös kaukoputkia. Ursasta noudettaessa pakettien ja kaukoputkien lainaaminen on ilmaista, postilainoista veloitetaan posti- ja käsittelykulut.

Ursalla on myös lainattavissa oleva tähtitiedenäyttely, joka valottaa alan kehitysaskelia, aurinkokunnan mittasuhteita ja tähtitaivaan näennäistä liikettä. Näyttelyä lainataan kirjastoille, kouluille ja muille julkisille yhteisöille. Näyttelyesineiden lainaaminen on ilmaista, postilainoista veloitetaan lähetyskulut.

Koulupalvelutuotteita ja niiden tueksi laadittua verkkosivustoa kehitetään. Koulupalvelun materiaalikustannukset pyritään kattamaan apurahoin.

4.8 Tiedotus

Ursan toiminnasta ja tähtitaivaan tapahtumista tiedotetaan Tähdet ja avaruus -lehdessä, www-sivuilla ja sähköpostilistoilla. Lisäksi tarpeen mukaan lähetetään lehdistötiedotteita. Yleisön ja tiedotusvälineiden taivaanilmiöitä koskeviin tiedusteluihin vastataan puhelimitse ja sähköpostitse. Verkkosivuja uudistetaan jäsenistöä ja yleisöä entistä paremmin palveleviksi.

5. Nuorisotoiminta

5.1 Tähtikerho ja harrastusryhmät

Nuorisotoiminnassa pyritään tukemaan lasten ja nuorten kiinnostusta luonnontieteisiin ja erityisesti tähtitieteeseen. Lasten ja nuorten tähtikerhon sekä harrastajien ryhmät kokoontuvat pääsääntöisesti kerran viikossa. Tähtikerhossa on viisi ryhmää, nuorimmat kerholaiset ovat leikki-ikäisiä, mutta suurin osa on koululaisia. Nuorten havaintoryhmä Kissansilmä kokoontuu pääsääntöisesti pari kertaa kuussa pääkaupunkiseudulla havainnoimaan taivasta jossain mahdollisimman pimeässä paikassa sekä järjestää havaintotapahtumia erikoisten taivaanilmiöiden sattuessa kohdalle (pimennykset yms.).

Nuorisotoiminnan käytössä on omat kerhotilat osoitteessa Castreninkatu 8, 00530 Helsinki. Kerhojen ja harrastusryhmien kokoontumisen lisäksi tiloissa on mahdollista rakentaa kaukoputkia. Tilaa varustetaan edelleen monipuoliseen harrastuskäyttöön.

5.2 Leirit ja retket

Elokuussa järjestetään koululaisille viikon mittainen Tähtileiri ja hiihtolomalla 3–4 vuorokauden mittainen talvileiri. Leirien teemat liittyvät tähtiharrastukseen ja luonnontieteisiin. Lisäksi järjestetään viikonloppuretki Ursan havaintokeskukseen Artjärvelle.

5.3 Nuorisotoimikunta

Nuorisotoimikunta Orion on kerho-ohjaajien ryhmä, joka suunnittelee ja järjestää Ursan nuorisotoimintaa. Ryhmä kokoontuu kerran kuussa.

Nuorisotoiminnan ohjaajien ensiapu- ja ohjaajakoulutusta täydennetään tarpeen mukaan. Tavoitteena on mm. kaikilta ohjaajilta EA1 -ensiapukurssin suorittaminen.

6. Harrastustoiminta

6.1 Jaostot

Ursan 13 jaostoa ja kaksi harrastusryhmää organisoivat alansa havainto- ja harrastustoimintaa sekä opastavat alansa liittyvissä kysymyksissä. Jaostot tiedottavat toiminnastaan ja havainnoistaan enimmäkseen Ursa Minor -lehdessä, verkkosivuilla ja sähköpostilistoilla. Tähtihäly-järjestelmällä tiedotetaan matkapuhelimiin taivaalla näkyvistä odottamattomista ja lyhytkestoisista ilmiöistä. Jaostot kokoontuvat ja esittelevät toimintaansa Cygnus-kesätapahtumassa, Tähtipäivillä sekä omissa erikoistapahtumisissaan. Jaostojen toimintaa kehittää ja koordinoi nelihenkinen toimikunta, jonka jäsenistä puolet vaihdetaan vuosittain. Jaostojen tarkemmat toimintasuunnitelmat ovat liitteessä 1.

6.2 Stella Arcti -palkinto

Ursa palkitsee ansioituneita tähtiharrastajia Stella Arcti -palkinnolla tähtipäivillä. Palkitsemisen perusteena voi olla merkittävä havainto tai ansiokas havainto- tai harrastustoiminta. Palkintoa ollaan jaettu vuodesta 1988 lähtien.

6.3 Cygnus

Cygnus 2006 -kesätapahtuma järjestetään heinä–elokuussa. Nelipäiväinen tapahtuma kokoaa Ursan harrastusjaostot suunnittelemaan yhteistä toimintaa ja raportoimaan kuluneen kauden havainnoista. Cygnus-tapahtuma on järjestetty säännöllisesti vuodesta 1987.

6.4 Ursa Minor

Jaostojen tiedotuskanavan Ursa Minor -lehden ilmestymistiheys on kuusi numeroa vuodessa. Lehden aineiston toimittavat jaostojen vetäjät ja jaostojen nimittämät toimittajat. Lehden kokoamisesta, painatuksesta ja postituksesta vastaa päätoimittaja.

Ursa Minor jaetaan ilmaiseksi jaostojen aktiivijäsenille ja Ursan hallitukselle. Sitä toimitetaan vapaakappaleina myös tähtiharrastusyhdistyksille ja ulkomaisille yhteistyökumppaneille.

Jaostojen ja harrastustoiminnan tiedottamista sekä verkkojulkaisemista kehitetään vuoden aikana. Myös lehden tulevien vuosien kehityssuuntaa pohditaan.

6.5 Aikuisten kerho

Aikuisten kerho kokoontuu kesäkuukausia lukuun ottamatta tavallisesti kahden viikon välein. Kokoontumisissa keskustellaan erilaisista ajankohtaisista tähtiharrastajaa kiinnostavista aiheista joko kutsutun asiantuntijan johdolla tai kerholaisten omien alustusten pohjalta. Vierailukäyntejä pyritään tekemään 1–2 kertaa sekä kevät- että syyskaudella.

6.6 Tähtikallion havaintokeskus

Artjärven kuntaan vuosien 2002–2005 aikana rakennettua havaintokeskusta (Ursan Etelä-Suomen havaintokeskus) viimeistellään alkuvuodesta. Työt tehdään enimmäkseen talkootöinä. Keskuksen avajaiset järjestetään kesällä.

Laitteistojen käyttökoulutuksen järjestämistä eri ryhmille jatketaan. Ursan jäsenet voivat varata keskukselta tiloja käyttöönsä ja Ursan harrastajien jaostotapaamisia aletaan järjestää keskuksessa jo keväällä. Keskuksessa järjestetään yleisölle muun muassa kursseja ja tähtinäytöksiä.

Ursa on hakenut EU-rahoitusta jatkohankkeelle, jonka tarkoituksena on monipuolistaa keskuksen käyttömahdollisuuksia. jatkohankkeessa rakennetaan kaksi pienempää tähtitornia, hankitaan suuri peiliteleskooppi ja pienehkö linssikaukokuuti. Jatkohanke on tarkoitus toteuttaa vuosien 2006-2007 aikana.

Havaintokeskuksen rahoittamiseen ovat osallistuneet Ursan lisäksi EU:n aluekehitysrahasto, valtio ja Artjärven kunta.

6.7 Havaintotorniverkko

Havaintotorniverkko on yhdistysten ja yksityisten tähtitornien yhteydenpitofoorumi, jossa seurataan tähtitornihankkeiden edistymistä ja välitetään tietotaitoa hankkeiden toteuttamiseen. Verkosto välittää tietoa myös tutkimuksellisista havainto-ohjelmista ja järjestää havaintokoulutusta. Verkosto kokoontuu valtakunnallisissa harrastustapahtumissa ja sillä on oma sähköpostilista.

7. Yhteydet muihin järjestöihin ja sidosryhmiin

7.1 Tähtiyhdistykset

Suomessa on noin 40 tähtitieteellistä yhdistystä ja kerhoa. Yhteyksiä muihin tähtiyhdistyksiin kehitetään. Ursa ylläpitää Suomen tähtiyhdistysten yhteystietokantaa internetissä. Suomen tähtiyhdistyksiä tuetaan lähettämällä niille uutuskirjoja sekä Tähdet ja avaruus- ja Ursa Minor -lehteä. Lisäksi niille tarjotaan maksuttomia Internet-palveluita Ursan palvelimesta. Tähtiyhdistykset voivat ilmoittaa maksutta toiminnastaan Ursan Tähdet ja avaruus -lehdessä, ja Ursa välittää toimintatietoja myös Ylen teksti-tv:lle. Ursa koordinoi tähtiyhdistysten yhteisiä tapahtumia, kuten Tähtiharrastusviikkoa ja Tähtipäiviä.

7.2 Muut suomalaiset yhteisöt ja sidosryhmät

Ursa tekee yhteistyötä yliopistojen ja tieteellisten seurojen kanssa; Ursa on Tieteellisten seurain valtuuskunnan aktiivinen jäsen. Esitelmää ja kursseja järjestetään Opintotoiminnan Keskusliiton kanssa. Lisäksi Ursa on Suomen kustannusyhdistyksen, Suomen Tiedekustantajien sekä Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liiton jäsen. Ursa on myös Suomen tähtitieteilijäseuran kannatusjäsen.

7.3 Kansainväliset yhteydet

Kansainvälisiä yhteyksiä pyritään ylläpitämään ja kehittämään. Suuri osa yhteistyöstä tapahtuu havaintojaostojen kautta. Yhteydenpito muodostuu henkilökohtaisista kontakteista sekä aineistojen ja julkaisujen vaihdosta. Ursa tai sen toimihenkilöt ovat mukana mm. seuraavissa kansainvälisissä järjestöissä: Nordic Planetary Association, International Planetarium Society, the British Interplanetary Society, the British Astronomical Association, the Royal Astronomical Society of Canada, the International Occultation Timing Association ja European Association for Astronomy Education (EAAE). Toimihenkilöt osallistuvat tarvittaessa järjestöjen kokouksiin. Myös Ursan kirjastolla on laajat kansainväliset yhteydet, vaihtojulkaisuja on noin 20.

i. Liite 1. Jaostojen toimintasuunnitelmat vuodelle 2006